

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 597/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát JUDr. Vladimír Janíček, LL.M., proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/201/2009, Krajského súdu v Žiline v konaniach vedených pod sp. zn. 7Co/44/2011 a sp. zn. 5Co/54/2020 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/220/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. novembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/201/2009 (ďalej len „napadnuté konanie“), krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 7Co/44/2011 a sp. zn. 5Co/54/2020 a najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/220/2021. Navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznal im finančné zadostučinenie každému po 8 700 eur od okresného súdu, po 700 eur od krajského súdu a po 1 300 eur od najvyššieho súdu a zaviazal okresný súd, krajský súd i najvyšší súd spoločne a nerozdielne k náhrade trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisového materiálu ústavný súd zistil, že žalobou z 5. mája 2009 sa žalobca proti sťažovateľom v procesnom postavení žalovaných domáhal zaplata sumy 21 888,05 eur spolu s príslušenstvom z titulu zmluvy o dielo. Sťažovatelia podaním z 8. apríla 2010

uplatnili obranu proti návrhu žalobcu vo výške 13 396 eur. Okresný súd uznesením z 12. októbra 2010 nariadil vo veci znalecké dokazovanie, ustanovil znalca a uložil žalobcovi a tiež sťažovateľom povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené so znaleckým dokazovaním každému vo výške 200 eur. Krajský súd po podaní odvolania uznesením sp. zn. 7Co/44/2011 z 28. februára 2011 zmenil výšku uloženej povinnosti tak, že žalobcovi a sťažovateľom spoločne a nerozdielne uložil povinnosť každému zaplatiť preddavok v sume 300 eur. Sťažovatelia zaplatili tento preddavok 18. apríla 2011.

3. Uznesením z 20. mája 2013 okresný súd priznal znalcovi znaleckú odmenu za vypracovanie znaleckého posudku, ktorú uhradil zo zložených preddavkov. Uznesením z 9. júla 2013 priznal znalcovi znaleckú odmenu za účasť na pojednávaní v sume 81,18 eur čiastočne zo zložených preddavkov a zvyšok bol uhradený zo štátnych prostriedkov.

4. Okresný súd uznesením zo 14. augusta 2015 nariadil vo veci kontrolné znalecké dokazovanie a za znalca ustanovil [REDAKOVANÉ], pričom sťažovateľom uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené so znaleckým dokazovaním v sume 350 eur. Sťažovatelia preddavok zaplatili 17. septembra 2015. Uznesením z 28. júna 2016 okresný súd zrušil ustanovenie [REDAKOVANÉ] a znaleckou úlohou poveril znalca [REDAKOVANÉ], zároveň uložil sťažovateľom povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku vo výške 1 050 eur. Sťažovatelia preddavok v sume 1 050 eur zaplatili 21. júla 2016. Ďalšie preddavky v sume 1 500 eur na znalecké dokazovanie okresný súd od sťažovateľov vyžiadal výzvou z 23. decembra 2016 a v sume 650 eur výzvou z 25. mája 2017. Ďalší preddavok 150 eur sťažovatelia zaplatili na výzvu súdu 11. augusta 2017.

5. Uznesením zo 14. februára 2018 okresný súd vyplatil znalcovi znaleckú odmenu za vypracovanie znaleckého posudku z preddavkov zložených sťažovateľmi. Sťažovatelia zaplatili celkovú sumu na preddavkoch vo výške 4 000 eur a súd znalcom vyplatil sumu vo výške 3 762,28 eur, čím preddavky zložené sťažovateľmi neboli spotrebované v celej výške.

6. Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom zo 6. novembra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým: uložil sťažovateľom zaplatiť žalobcovi sumu 11 758,19 eur s príslušenstvom, vo zvyšku žalobu žalobcu zamietol, žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania, žalobcovi uložil povinnosť nahradiť štátu trovy konania v rozsahu 46 % celkových trov konania štátu, uložil sťažovateľom povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť štátu trovy konania v rozsahu 54 % celkových trov konania štátu, pričom o výške trov konania štátu rozhodne okresný súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

7. Sťažovatelia, ako aj žalobca podali proti rozsudku okresného súdu odvolania. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5Co/54/2020 z 24. novembra 2020 potvrdil rozsudok okresného súdu a žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Rozsudky oboch inštancií nadobudli právoplatnosť 14. decembra 2020.

8. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovatelia podali dovolanie 26. februára 2021 spolu s návrhom na odklad jeho vykonateľnosti. O odklade vykonateľnosti rozhodol najvyšší súd uznesením z 29. septembra 2021. Uznesením sp. zn. 7Cdo/220/2021 z 28. februára 2023 dovolanie sťažovateľov odmietol a nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania.

II. Argumentácia sťažovateľov

9. Sťažovatelia argumentujú, že napadnuté konanie ako celok trvá už 14 rokov a 7 mesiacov a stále nie je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) definitívne ukončené.

10. Sťažovatelia poukazujú na to, že okresný súd rozhodoval o žalobe 10 rokov a 6 mesiacov, pričom o trovách štátu, ktoré sú povinní uhradiť sťažovatelia, *„nie je schopný rozhodnúť už bezmála tri roky“*.

11. Za neprimeranú považujú sťažovatelia i dĺžku odvolacieho konania, ktoré trvalo 11 mesiacov, a dovolacieho konania, ktoré trvalo takmer dva roky.

12. Poukazujúc na judikatúru ESLP, ako i ústavného súdu, sťažovatelia uvádzajú, že súdne konanie je možné považovať za skončené až právoplatnosťou uznesenia, ktorým sa rozhodlo o výške náhrady trov konania, keďže konanie je potrebné považovať za jeden nedeliteľný celok, pričom jeho celkovú dĺžku je možné preskúmať aj v prípade, ak sa konanie nachádza už iba vo fáze rozhodovania o trovách konania. Do celkovej dĺžky konania je potrebné podľa názoru sťažovateľov započítať aj čas konania o ústavnej sťažnosti, ktorú sťažovatelia v tomto prípade podali 11. mája 2023 (proti uzneseniu dovolacieho súdu sp. zn. 7Cdo/220/2021 z 28. februára 2023) a o ktorej ústavný súd ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti nerozhodol.

13. Sťažovatelia namietajú, že žiadna skutková či právna zložitost' nemôže odôvodniť rozhodovanie o žalobe v dĺžke 14 rokov a 7 mesiacov, pričom zároveň uvádzajú, že ich správanie *„nemalo a nemohlo mať vplyv na neprimeranú dĺžku konania“*.

14. Sťažovatelia zastávajú názor, že okresný súd bol v napadnutom konaní *„opakovane a dlhodobo nečinný, a to bez akéhokoľvek legitímneho dôvodu“*. Pokiaľ ide o celkovú dĺžku konania, tú možno považovať samu osebe za neprimerane dlhú, čo zakladá porušenie práva sťažovateľov na prejednanie veci v primeranej lehote.

15. Sťažovatelia namietajú, že extrémna dĺžka konania pred všeobecnými súdmi zasahuje do ich práva na prístup k súdu a zodpovedá odmietnutiu spravodlivosti.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Sťažovatelia namietajú, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní, postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 7Co/44/2011 a sp. zn. 5Co/54/2020 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/220/2021 došlo k porušeniu ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva

nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

19. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom označeného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

20. Vychádzajúc z postupu všeobecných súdov v posudzovanej veci opísaného v ústavnej sťažnosti a vyžiadaného súdneho spisu, ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom sp. zn. 10C/201/2009 zo 6. novembra 2019, ktorý v spojení s odvolacím rozsudkom sp. zn. 5Co/54/2020 z 24. novembra 2020 nadobudol právoplatnosť 14. decembra 2020. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali sťažovatelia dovolanie 26. februára 2021. Uznesením sp. zn. 7Cdo/220/2021 z 28. februára 2023 najvyšší súd dovolanie sťažovateľov odmietol a nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania.

21. V čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu okresný súd už uzneseniami z 25. októbra 2023 rozhodol o vrátení nespotrebovanej časti zaplateného preddavku na znalecké dokazovanie sťažovateľom (č. k. 10C/201/2009-977), ako aj o výške trov konania (č. k. 10C/201/2009-980). Z doručenky zažurnalizovanej v súdnom spise vyplýva, že obe uznesenia okresného súdu z 25. októbra 2023 boli právnomu zástupcovi sťažovateľov doručené 12. novembra 2023. Ústavný súd zistil, že vo vyžiadanom spise sa nenachádza sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniam z 25. októbra 2023. Dopytom v informačnom centre okresného súdu 5. decembra 2023 bolo zistené, že okresný súd neeviduje žiadne sťažnosti strán sporu proti uzneseniam z 25. októbra 2023, pričom posledným dňom lehoty na podanie sťažností bol 27. november 2023. Napriek absencii formálne vyznačenej doložky právoplatnosti preto ústavný súd považuje napadnuté konanie za právoplatne skončené i vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania.

22. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

23. Ústavný súd uznáva, že napadnuté konanie ako celok trvalo neprimerane dlhý čas a postup predovšetkým okresného súdu nebol optimálny, avšak konštatuje, že zo strany všeobecných súdov

v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti už nemôže dochádzať k porušovaniu označených základných práv sťažovateľov podľa ústavy a práv podľa dohovoru, keďže napadnuté konanie je i v časti rozhodovania o trovách konania fakticky právoplatne skončené.

24. Ústavná sťažnosť sťažovateľov teda nesmeruje proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu všeobecných súdov do ich označených práv, preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu